

РЕШЕНИЕ

№ 8936

гр. София, 06.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 82 състав, в
публично заседание на 09.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Вената Кабурова

при участието на секретаря Цветелина Заркова, като разгледа дело номер **12176** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е образувано във връзка с решение № 11470/14.11.2025 г. по адм.дело № 6931/2025 г. по описа на ВАС, с което е обезсилено решение № 3915/05.02.2025 г. по адм.дело № 2939/2023 г. по описа на АССГ и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на съда.

Подадена е жалба от Х. П. Б., с посочен адрес в М., Г. срещу експертно решение (ЕР) № 0041/020/21.02.2023 г. на Национална експертна лекарска комисия (НЕЛК), специализиран състав на Неврологични, УНГ и С., с което е отменено ЕР № 4140/14.12.2021 г. на ТЕЛК и е определена 40% трайна намалена работоспособност, а в останалата част е потвърдено.

В жалбата са наведени доводи за незаконосъобразност на оспореното решение, в частта с което се приема, че констатираното заболяване, във връзка с което се определя процент трайно намалена работоспособност, не представлява професионално заболяване, а е с общ характер. Моли съда да върне преписката за ново произнасяне относно характера на заболяването. Претендира се присъждане на направените в хода на производството разноски.

Ответникът – НЕЛК, редовно призован, не изпраща представител и не изразява становище.

Заинтересованите страни – ТЕЛК II състав към УМБАЛ „Св. Йоан Кръстител“ ЕАД, [населено място]; Агенция за хора с увреждания; Дирекция „Социално Подпомагане“ [населено място] и ТП на НОИ [населено място], редовно уведомени, не изпращат представител и не изразяват становище по жалбата.

Административен съд София-град, след като обсъди релевираните с жалбата основания, доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема за установено следното от фактическа страна:

Жалбоподателят Х. Б. е завършил балетно училище през 1976 година. След отбиване на военна служба от 1978 г. бил професионален балетист първоначално в Балетно студио „А.“ (до 1987г.), а след това - до юли 1988 г. - в Националната опера. От 1987 г. Х. Б. започва работа в Г.. От 2008 г. поради здравословни проблеми и след признаване на професионално заболяване от страна на немската държава, не работи.

С ЕР № 4140 от зас. № 203 на 14.12.2021 г. на II-ри ТЕЛК състав при Университетска първа МБАЛ „Св. Йоан Кръстител“ ЕАД – С. на Х. П. Б. е определена трайно намалена работоспособност - 30 %. Като водеща диагноза е посочена „увреждания на междупрешленните дискове в поясния и другите отдели на гръбначния стълб с радикулопатия“. Посочено е общо заболяване: „Р. при многоетажна дискова болест. Състояние след диссектомия и импантиране на дискови протези ЛЗ-4-5“. Решението на ТЕЛК било обжалвано от Б. по повод необсъдена причинна връзка, дали поставената диагноза не представлява професионално заболяване.

С оспореното в настоящото производство ЕР № 0041 от зас. № 020 от 21.02.2023 г. на НЕЛК, решението на ТЕЛК е отменено, като е определена трайно намалена работоспособност в размер на 40 %. Относно характера на заболяването се посочва, че към МЕД е приложено преведено от немски език „известие за признаване на професионална болест“ от 08.01.2014 г., за призната професионална болест съгласно № 2108 от Списъка на професионалните заболявания – заболяване на междупрешленните дискове на лумбалния отдел на гръбначния стълб – считано от 01.06.2008 г. В документа се посочвало, че решението за последствията от професионалната болест и намалената трудоспособност се основават на експертно становище на д-р В. от 21.10.2013 г. Административният орган е отбелязал, че в РБългария е налице нормативно установена процедура за определяне характера на заболяванията (Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести; Наредба за медицинската експертиза), като е цитирал и относимите нормативни разпоредби. Направено е заключението, че в МЕД няма приложени документи за осъществени действия за определяне характера на заболяването (причинна връзка – професионално заболяване), съгласно регламентиранияте процедури по нормативната уредба на Република Б., поради което е направен извод, че заболяването „Хронична лумбо-сакрална радикулопатия при многоетажна дискова болест. Състояние след диссектомия и импантиране на дискови протези ЛЗ-4-5“ е с общ характер.

В съдебното производство по адм.дело № 2939/2023 г. по описа на АССГ (материалите по които са присъединени към настоящото), е била допусната и приета съдебно-медицинска експертиза. Видното от описаните от вещото лице експертни решения на ТЕЛК и НЕЛК, Х. Б. е бил освидетелстван периодично в Б. за общо заболяване с процент трайно намалена работоспособност от 20 до 30 %, считано от 2008 г. до 2021 г. на база служебно изпратени от Г. документи, касаещи здравословното му състояние, а именно с:

- ЕР на ТЕЛК общи заболявания - II-ри състав към Втора МБАЛ- С. №1111/102/26.06.08 г.;
- ЕР на НЕЛК по Нервни болести № 0734/120/21.09.10 г.;
- ЕР на ТЕЛК - II-ри състав към Втора МБАЛ-С. № 0770/058/08.04.13г.;
- ЕР на ТЕЛК - I-ви състав към Четвърта МБАЛ-С. № 741/40/28.02.20 г.;
- ЕР № 4140/203/14.12.21г. от ТЕЛК - II-ри състав при Университетска ПМБАЛ-С..

При издаване на посочените експертни решения не са описани данни за проучване на професионален характер на заболяванията, няма данни да е извършено обжалване по повод характера на заболяванията – общ или професионален от страна на Б..

Вещото лице е посочило, че единствено в процесното ЕР на НЕЛК, на Х. Б. е коментирано известие за признаване на професионално заболяване от 08.01.2014 г., съгласно Списък за

професионални болести в Г. № 2108: Болести на лумбалния гръбначен стълб, причинени от междупрешленни дискове поради продължително повдигане или носене на големи натоварвания или поради продължителни дейности в екстремна поза на флексия на тялото, което води до хронично или хронични, повтарящи се симптоми и функционални ограничения (на лумбалния гръбнак) с диагноза М51.1: Увреждания на междупрешленните дискове в поясния другите отдели на гръбначния стълб с радикулопатия от Списъка на професионалните заболявания, считано от 01.06.2008 г. и коментар: Няма данни за предприети действия/процедура за определяне на характера на заболяването.

Изяснено е в експертизата, също, че към момента на издаване на процесното ЕР на НЕЛК липсват каквито и да е данни да е извършено проучване по повод на професионална болест от ТП на НОИ, съгласно чл. 62, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО). В случая с Х. Б., според вещото лице, въздействието на вредния фактор, по данни от лично подаденото от него, бързо известие, е прекратено от месец май 2008 г., от когато той не работи като балетист, учител по танци. СМЕ е счела, че при неспазена процедура по проучване на професионално заболяване в Б., описаните в процесното ЕР на НЕЛК заболявания са с общ характер. Подчертано е от вещото лице, че съгласно действащият в Република Б. Списък на професионалните болести, приложение към член единствен на ПМС 175 от 16.07.2008 г., обн., ДВ, бр. 66 от 25.07.2008 г./, Раздел 4. Професионални болести, причинени от биомеханични фактори на работния процес: 4.1. Професионални болести, причинени от статично физическо усилие и динамична физическа работа е включен Т. на ахилово сухожилие /М76.6/: 1) Доказана системна работа, свързана с продължително усилие за поддържане на стоеж на пръсти-дейности, включващи системни усилия в положение на пръсти (балетисти, циркови артисти, гимнастици, тъкачки и др.), т.е. Т. на ахилово сухожилие /М76.6/ е с професионален характер при балетисти. Допълнено е, че по време на прегледа, извършен от вещото лице, на 26.09.2024 г. Х. Б. е отрекъл в Г. да са обсъждани такъв тип заболявания и професионалният им характер.

Въз основа на така установените факти, съдът прави следните правни изводи:

Жалбата е подадена от лице с правен интерес (решението на НЕЛК дава по висока степен на ТНР, но не признава да има данни за професионално заболяване, което засяга правния интерес на жалбоподателя), срещу подлежащ на оспорване административен акт, в законоустановения срок за това, поради което е допустима.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Оспореното ЕР на НЕЛК е издадено от компетентен орган, в предвидената от закона форма, без допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила. В случая, не е допуснато и нарушение на материалния закон, по следните съображения:

Професионалната болест е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в списъка на професионалните болести (чл. 2, ал. 1 от Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести, съотв. чл. 56, ал. 1 КСО). За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения. Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение и късните ѝ последици (чл. 2, ал. 2 и ал. 3 от Наредбата и чл. 56, ал. 2 и ал. 3 КСО).

Според действащия Списък на професионалните болести, Приложение към член единствен на ПМС № 175 от 16.07.2008 г., бн., ДВ, бр. 66 от 25.07.2008 г., раздел IV, 4.1. - Професионални болести, причинени от статично физическо усилие и динамична физическа работа са:

- Увреждане на междупрешленните дискове (лумбален или лумбо-сакрален отдел) с радикулопатия (М51.1), с гратисен период 1 година, условия за признаване /доказана системна ръчна работа, изискваща вдигане или носене на тежки товари, поддържане на тежки товари-минимум 8 години и пара клинични изследвания-Е., образна диагностика и др./ и примери за типични рискови дейности /товаро-разтоварни и други дейности, свързани с тежък физически труд/добив на руда, добив на въглища, дърводобив, строителство, събиране на битови и промишлени отпадъци/;

- Хронична болка в кръста (лумбалгия), (М54.5) гратисен период 1 година, условия за признаване /доказана системна работа, свързана с наведена или друга принудителна работна поза, вдигане, носене или поддържане на товари, ангажираща лумбо-сакралния отдел-минимум 10 години и примери за типични рискови дейности /дейности, включващи системни усилия в лумбо-сакралния отдел/ медицински и социални грижи за възрастни хора и инвалиди и лежащо болни/. Съгласно §1, т. 3 от ДР на Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести "Г. период" е срокът, в който се допуска обсъждане на професионален характер на болестта след прекратяване въздействието на вредния професионален фактор. В случая, въздействието на вредния професионален фактор е прекратено още през 2008 г., когато жалбоподателят е преустановил работата си като танцьор/балетист.

В глава Глава трета от Наредба за медицинската експертиза (НМЕ), е установен редът за определяне на характера на заболяванията – професионален или общ. Според чл. 57 от НМЕ териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК) потвърждава или отхвърля професионалния характер на заболяванията въз основа на клиничния преглед, данните от медицинското досие на лицето, допълнително събраните доказателства и протокола за извършено проучване по повод на професионална болест, направено от съответното ТП на НОИ, по чл. 62, ал. 1 КСО. В разпоредбата на чл. 59 НМЕ е посочено, че по преценка на ТЕЛК (НЕЛК) лицата се насочват за допълнително изясняване във връзка с потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на болестта към отделенията и клиниките по професионални болести. Съгласно чл. 60 НМЕ териториалните експертни лекарски комисии и НЕЛК издават експертни решения и попълват регистрационни карти за призната професионална болест.

Производството по установяване на професионални болести е изрично уредено в Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести. Потвърждаването, респективно отхвърлянето на наличие на професионално заболяване се извършва от ТЕЛК и НЕЛК с нарочен административен акт, след провеждане на процедурата по съобщаване и проучване, установена в чл. 4 – чл. 6 от Наредбата. В разпоредбата на чл. 4, ал. 1 от същата е посочено, че практикуващите лекари и лекари по дентална медицина при съмнение за професионална болест изпращат бързо известие по образец до териториалното поделение на Националния осигурителен институт (НОИ) по постоянен адрес на лицето и до осигурителя с обратна разписка в срок до 5 работни дни от поставяне на клиничната диагноза. Вещото лице по експертизата е установило, че болестта на жалбоподателя е открита активно на 10.03.2007 г., когато е прегледан за първи път, а сигналът за професионална болест е подаден от личен лекар на 20.07.2011 г. По данни на Х. Б., в периода 1987 г. – 2024 г. не е имал личен лекар в Б., тъй като живее в Г.. Според чл. 6, ал. 1 от Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести, в срок 3 дни от датата на получаване на бързото известие за професионална болест териториалното поделение на НОИ открива досие по чл. 59, ал. 1 от КСО, а ръководителят на териториалното поделение на НОИ издава заповед за проучване на случая, която се връчва на заинтересуваните лица. В ал. 2 на същата разпоредба са посочени случаите, при които ТП на НОИ не открива досие и не извършва проучване, а именно:

1. заболялото лице не е било осигурявано за риска „професионална болест“ по смисъла на КСО; 2. съобщаването не е съобразено с условията и реда, предвидени в наредбата и в Списъка на професионалните болести; 3. бързото известие не съдържа предвидената в образеца информация. В процесния случай не се твърди и не са ангажирани доказателства по отношение на жалбоподателя Б. да е било проведено производство по съобщаване, регистриране, потвърждаване на професионално заболяване. Към момента на издаване на процесното ЕР № 0041 от зас. № 020 от 21.02.2023 г. липсват каквито и да е данни да е извършвано проучване по повод на професионална болест от ТП на НОИ, съгласно чл. 62, ал. 1 КСО, съгласно действащото в Б. законодателство. Съгласно разпоредбата на чл. 11 от НРСРПООПБ ТЕЛК и НЕЛК се произнасят като признават или отхвърлят професионалния характер на болестта, но едва след изпълнение на процедурата разписана в чл. 4 – 6 от Наредбата, а именно след подаване на бързо известие, насочване от личния лекар и изпълнение на процедурата пред НОИ, в която участват и работодателят или осигурителят и другите, посочени в чл. 6 лица. Недопустимо е прескачането на тази процедура. Като е приела, че по направеното искане не е спазена тази процедура, НЕЛК е издала законосъобразно решение, което следва да бъде потвърдено, като се отхвърли жалбата на оспорващия.

Така мотивиран и на основание чл. 172 ал. 2 от АПК, съдът

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Х. П. Б. срещу Експертно решение № 0041 от зас. № 020 от 21.02.2023 г. на Национална експертна лекарска комисия, специализиран състав на Неврологични, УНГ и С.. Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.
Препис от решението да се изпрати на страните.

СЪДИЯ: